

การวิเคราะห์เปรียบเทียบเรื่องสุนทรียศาสตร์ตามกรอบทฤษฎีอรรถศาสตร์
ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของ ไอ เอ ริชาร์ดส์ และทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย
ในกวีนิพนธ์รางวัลวรรณกรรมซีไรต์เรื่อง ในเวลา

The Comparative Analysis of Aesthetic Poetries According to the Framework of the
Ornamentation Theory, the Aesthetics theory of IA Richard Ford (IA Richards)
and Thai Theory of Aesthetics Based on the Poetries
in SEA Write Award Titled “Cycle of Life”

สุภาวดี ยาดิ I Supawadi Yadi¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเรื่องสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์รางวัลวรรณกรรมซีไรต์เรื่อง “ในเวลา” ของ สุพรรณ ทองคล้าย โดยใช้แนวคิดทฤษฎี 3 แนวคิดทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของ ไอ เอ ริชาร์ดส์ (I.A. Richards) และทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย มาใช้ ในการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อให้เข้าใจถึงความมีสุนทรียภาพในด้านต่าง ๆ ของกวีนิพนธ์เรื่องนี้ว่า มีลักษณะใดที่กวีใช้ในการประพันธ์ และเหมาะสมกับทฤษฎีใดมากที่สุด ผลการศึกษา พบว่า สามารถใช้ทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎีมาใช้ ในการวิเคราะห์ แต่ทฤษฎีที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ เพราะสามารถทำให้เข้าใจในเรื่อง ของ เสียง คำ ความหมายต่าง ๆ และเนื่องจาก อรรถศาสตร์ คือ การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ และโวหารที่มีความหมายลึกซึ้ง จึงน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่กวีมักจะใช้ในงานประพันธ์ของตน การใช้ภาษากวีนิพนธ์ที่ประกอบด้วยอรรถศาสตร์ จนต่างไปจากภาษาธรรมดา (อิงอร สุพันธุ์วนิช, 2547) ยิ่งแสดงให้เห็นว่า กวีนิพนธ์นี้แสดงให้เห็น ถึงความสามารถของกวีผู้ประพันธ์ว่า สามารถร้อยเรียงเรื่องราวเป็นถ้อยคำภาษาที่สามารถใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมที่สุด

คำสำคัญ: อรรถศาสตร์, สุนทรียศาสตร์, ประพันธ์ศาสตร์ไทย

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Abstract

This paper aimed to study the aesthetic poetries written in SEA Write Award titled “Cycle of Life” authored by Suphan Thongkhloi and three theories were used namely, the theory of Ornamentation, the theory of aesthetics IA Richard Ford (IA Richards) and Thai Theory of Aesthetics. To understand the aesthetics of the project, the anthology of poems were used in the literature. The results showed that all the mentioned theories could be used in the study. The most appropriate theory was the Ornamentation theory. This is because sound and meaning were understood. The rhetoric that had profound meaning was one of the major poets frequently used in their writings. Using the language of poetry, decorating with elegant and being different from ordinary language. It could be shown that this anthology demonstrated the ability of the poet who could interwoven stories with the Ornamentation theory.

Keywords: Theory of magnificent authoring, Aesthetic(s), Thai authoring.

บทนำ

กวีนิพนธ์เป็นคำประพันธ์ที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะ และมีคุณสมบัติเป็นสื่อกลางของความเข้าใจระหว่างกวีกับผู้อ่าน ดังนั้น ถ้อยคำภาษาที่ใช้ในงานประพันธ์จึงจำเป็นอย่างมากจะต้องใช้ความละเอียดละไมเพื่อให้เกิดความไพเราะ และความงดงามของภาษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเสียง จังหวะ หรือการใช้ถ้อยคำอันเป็นสัญลักษณ์ที่มุ่งให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเห็นภาพอย่างงดงาม นอกจากนี้ ยังสามารถทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์คล้อยตามในเนื้อหาของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งอารมณ์ที่กล่าวนี้อาจเป็น อารมณ์ความรู้สึกดีใจ เศร้าใจ และสะเทือนใจแล้วแต่เจตนาของกวี

ด้วยความสำคัญของบทกวีนิพนธ์ที่ถือได้ว่าเป็นวรรณกรรม และเป็นสื่อกลางสำคัญอย่างหนึ่งระหว่างกวีมีวัตถุประสงค์จะถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านภาษาอันวิจิตรบรรจงสู่ผู้อ่านได้อ่าน และทำความเข้าใจในตัวบทของกวีนิพนธ์ ทั้งนี้ สิ่งที่ผู้อ่านตั้งความหวังจากการอ่านกวีนิพนธ์ ก็คือ คุณค่าที่ได้รับจากบทกวี และความไพเราะจากบทหรือกรองเต็มไปด้วยท่วงทำนอง สีสานจากการเลือกใช้คำ และรูปแบบฉันทลักษณ์อันหลากหลาย

ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของกวีนิพนธ์ไทยมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงเลือกกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลมาวิเคราะห์ทางสุนทรียศาสตร์ตามทฤษฎีต่าง ๆ โดยสาเหตุที่เลือกนอกเหนือไปจากการที่กวีนิพนธ์เรื่อง “ในเวลา” ได้รับรางวัล แต่เป็นเพราะกวีนิพนธ์เรื่องในเวลานี้มีลักษณะที่สามารถพิจารณาถึงความงดงามของถ้อยคำภาษา ความไพเราะจากการคัดสรรคำนำมาจัดเรียงได้อย่างลงตัว ตลอดจนการสื่อความที่ดูธรรมดาแต่ไม่ธรรมดา จนสร้างความฉงนสงสัยแก่ผู้อ่านหลาย ๆ ท่านอยู่ไม่น้อย

การศึกษากวีนิพนธ์เรื่องนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาสุนทรียภาพในทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของ ไอ เอ ริชาร์ดส์ (I.A. Richards) ทฤษฎีอรรถศาสตร์ และทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย มาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจถึงความมีสุนทรียภาพในด้านต่าง ๆ ของกวีนิพนธ์เรื่องนี้ว่า มีลักษณะใดที่กวีใช้ ในการประพันธ์ และเหมาะสมกับทฤษฎีใดมากที่สุด ทั้งนี้ ผลจากการศึกษาจะช่วยทำให้ผู้อ่าน หรือผู้ที่สนใจ เกิดความเข้าใจในกวีเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เห็นถึงความมีสุนทรียภาพของกวีผู้แต่งที่ใช้ความมุ่งมั่น และความสามารถในการกรอกลั่นกรองถ้อยคำอย่างพิถีพิถันเพื่อให้ได้มาซึ่งความไพเราะของบทกวี

เรื่อง “ในเวลา” เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงการตามลำดับเวลาของแต่ละช่วงชีวิตไปตั้งแต่เกิดปมปัญหาของชีวิตจนถึงการเกิดมาของชีวิต เริ่มจากบทแรกที่ชื่อว่า “ดาล” ต่อมาจะเริ่มต้นที่การกำเนิด เป็นชีวิตในครรภ์ของมารดาในบท “อารมณ์อรุณ” จนคลอออกมาเป็นทารกในบท “สุขุมสุขนธชาติ” จากนั้น ก็กล่าวถึงเป็นช่วง ๆ เพื่อให้เห็นถึงการเติบโต ตั้งแต่การหัดเดินในบท “ยึดพยุง” แล้วจึงเริ่มเป็นเด็กเล็ก และเล่นอะไรไปตามประสาเด็กในบท “ลานชีวิต” โดยจะเริ่มเรียนรู้โลกแห่งความเป็นจริงตามวัยของเด็กใน “ประสาทโสมนัส” ถึงบท “ดุชนิสังเวย” ซึ่งเป็นในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต คือ วัยเริ่มต้นทำงาน มาพบชีวิตในโลกของผู้ใหญ่ ในสังคมแบบใหม่ในบท “มหามหรรสพ” ซึ่งหลากหลายผู้คน หลากหลายรูปแบบชีวิต เริ่มตระหนักถึง ความจริงของชีวิตในด้านต่าง ๆ ในบท “ยอกย้อนมายา” และ “ลายลักษณ์” แล้วเมื่อถึงบท “สมรภูมิ” ชีวิตก็เดินทางมาถึงวัยกลางคน เริ่มเข้าใจถึงความจริงของชีวิตมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ด้วยความพิศวง ในความน่าอัศจรรย์ลึกลับ แห่งชีวิตในบท “พันลึกพันลือ” ล่วงจนแก่ตัว ก็ร่ำรำพันในบท “พิลาปโรครวญ” และ “เสียแรงบำรุงรัก” จากนั้น ก็เริ่มปลดปล่อยต่อชีวิต ในบท “บุชิต” “อาตุรโดย” และ “โศกาลัย” แล้วท้ายที่สุด จึงถึงวาระสุดท้ายของชีวิตที่กลับคืนสู่ปรินิพพานอันลึกลับดำมืดแห่งการเกิดการตายอีกครั้งในบท “ดล”

จากเนื้อหาอาจกล่าวได้ว่า เป็นการลำดับภาพของชีวิตจากการเกิดจนกระทั่งถึงการตายของชีวิต ๆ หนึ่ง โดยแบ่งเป็นช่วงของชีวิต 3 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงวัยเด็ก จะเริ่มตั้งแต่บท “ดาล” จนบท “ลานชีวิต” และช่วงที่สองเป็นช่วงแห่งการแสวงหาการค้นคว้า โดยจะเริ่มตั้งแต่บท “ประสาทโสมนัส” จนถึงบท “ลายลักษณ์” และช่วงที่สามเป็นช่วงแห่งวัยชราที่รอการลาจากโลกนี้ไป เริ่มตั้งแต่บท “สมรภูมิ” จนถึงบท “ดล” ที่เป็นช่วงสุดท้าย ของชีวิตนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาของเรื่อง “ในเวลา” มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะเป็นการพรรณนาให้ผู้อ่าน ได้เห็นถึงพัฒนาการของชีวิตที่จะต้องเกิดมา ซึ่งอาจจะดูเหมือนเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่เนื้อเรื่องก็ให้แง่คิด กับผู้อ่านอยู่มาก หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตาย นั้น เป็นเรื่องใกล้ตัวของทุก ๆ คน ความน่าสนใจของเรื่อง ที่มุ่งเน้นไปในเรื่องของเวลาจะทำให้เราได้ตระหนักถึงคุณค่าของเวลา ที่เราใช้ชีวิตผูกติดอยู่กับเวลาอย่างไม่อาจจะแยกออกจากกันได้ ส่วนทางด้านรูปแบบฉันทลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง “ในเวลา” นี้ พบอยู่หลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่ กลอนสี่ กลอนหก กลอนเจ็ด กลอนแปด กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์ขับไม้ และร่าย

ด้วยลักษณะของรูปแบบฉันทลักษณ์นี้เอง ทำให้บทกวีชุดนี้มีความไพเราะ เช่น ท่วงทำนองของบทกวี ทั้งนี้รูปแบบฉันทลักษณ์ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสุนทริยภาพของบทกวีในด้านของจังหวะและลีลา เช่น ในบท “พิลาปโรครวญ” ว่า

สู่เต็มปัญญาเต็มแรง	— (สัมผัสระหว่างบท)	หรือสู่สำแดง
อัปอิงตอบตนจนคำ		หน้าคนระยำ
คิดงานนานปีที่ทำ		
ผุดลอยโดดเด่นกว่างาน		

(สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า รูปแบบฉันทลักษณ์ที่กวีเลือกใช้ในบทนี้เป็น กาพย์ฉบัง ๑๖ การสัมผัสคำในแต่ละวรรค และการสัมผัสของแต่ละบท เช่น คำว่า **แรง** กับ **แดง / คำ** กับ **ทำ** และ **ทำ** กับ **ยำ** ก่อให้เกิดจังหวะลีลาของบทประพันธ์ให้เกิดเป็นความไพเราะอย่างยิ่ง

การวิจัยเรื่องนี้ต้องการศึกษาสุนทรียภาพที่ปรากฏในกวีนิพนธ์เรื่อง “ในเวลา” และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงความเหมาะสมในการเลือกใช้ทฤษฎี 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย และทฤษฎีของ ไอ เอ ริชาร์ด ผลจากการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางแก่นักศึกษาในการศึกษาและวิเคราะห์วรรณกรรมไทยตามแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสุนทรียภาพที่ปรากฏในกวีนิพนธ์เรื่อง “ในเวลา” และศึกษาเปรียบเทียบถึงความเหมาะสม ในการเลือกใช้ทฤษฎี 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย และทฤษฎีของ ไอ เอ ริชาร์ด

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะกวีนิพนธ์ซีไรต์ เรื่อง “ในเวลา” ของ สุพรรณ ทองคล้าย (แรคำ ประโยคคำ) มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. สำนววรรณกรรมกวีนิพนธ์รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เรื่อง “ในเวลา” ตลอดจนศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรม และองค์ประกอบของวรรณกรรมเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์สุนทรียภาพ
2. ศึกษากวีนิพนธ์รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เรื่อง “ในเวลา” โดยใช้ทฤษฎี 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย และทฤษฎีของ ไอ เอ ริชาร์ด
3. นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

วรรณกรรมร้อยกรองที่จะให้ความสุนทรียภาพได้นั้น จะต้องมียอการ หรือมีการตกแต่งให้งดงามเพียงพอด้วยถ้อยคำที่สัมผัส ต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำงดงามเพริศพรั่ง มีการใช้คำเปรียบเทียบและโวหารต่าง ๆ ก่อให้เกิดความจับใจ เสียงของคำก่อให้เกิดความรู้สึกร และความหมายต่อจิตใจของผู้อ่าน จังหวะ และความเคลื่อนไหว ที่แฝงอยู่ในถ้อยคำ หรือเสียงที่ใช้ในการประพันธ์ จะมีความสัมพันธ์กับความหมายที่มีรสวรรณคดีแฝงอยู่ (อรพินท์ บำรุงเมือง, 2544) ด้วยความลึกซึ้งของกวีนิพนธ์ การศึกษาจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มาเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์ตัวบทของกวีนิพนธ์นี้ และเพื่อให้เห็นถึงความงามในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนสามารถ ทำให้เกิดเข้าใจอย่างถ่องแท้ การเลือกเครื่องมือมาใช้จึงต้องเลือกอย่างพิถีพิถันในทุก ๆ ขั้นตอนเพื่อให้ได้มา ซึ่งทฤษฎีที่มีความเหมาะสมกับกวีนิพนธ์เรื่อง “ในเวลา” เพราะฉะนั้น การวิเคราะห์นี้ผู้ศึกษาแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน โดยแต่ละส่วน ก็คือ การศึกษาตามทฤษฎีทั้งสามดังที่กล่าวไว้ในตอนต้น

1. การศึกษาวิเคราะห์ตามแบบทฤษฎีอรรถศาสตร์

อรรถศาสตร์ คือ การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ และโวหารที่มีความหมายลึกซึ้งให้เป็นประหนึ่งอารมณ์ของ บทประพันธ์ (หทัยวรรณ ไชยะกุล, 2550) จากคำกล่าวข้างต้นจะทำให้เข้าทฤษฎีอรรถศาสตร์ว่า เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการให้ความสำคัญกับความงามในการใช้ถ้อยคำ และโวหารที่ลึกซึ้ง ดังนั้น การพิจารณา ตามแนวทางของทฤษฎี ผู้ศึกษาได้พิจารณาแล้วพบว่า บทกวีเรื่อง “ในเวลา” นี้ได้ปรากฏลักษณะของความเป็นอรรถศาสตร์อยู่ด้วยเช่นกัน จะขออธิบาย ดังต่อไปนี้

อลังการได้แบ่งการศึกษาออกเป็นสองฝ่าย คือ อลังการฝ่ายเสียง (ศัพธอลังการ) และอลังการฝ่ายความหมาย (อรรถอลังการ) อลังการฝ่ายเสียง คือ การเล่นคำให้เกิดความไพเราะของเสียงในบทประพันธ์ และอลังการฝ่ายเสียงที่สำคัญได้แก่ ยมก และ อนุปราศ

เมื่อกล่าวถึงส่วนของ “ยมก” ในฝ่ายอลังการฝ่ายเสียงแล้วจะมีความหมายถึงการเล่นคำโดยใช้คำที่มีเสียงเหมือนกันทุกพยางค์ หรือบางพยางค์ แต่สื่อความต่างกันในคำประพันธ์วรรคเดียวกัน หรือบทเดียวกัน นอกจากนี้ ยมก ยังหมายถึง การกล่าวซ้ำ ซึ่งบาท คำ หรือตัวอักษรของคำไว้ติดกัน หรือไม่ติดกัน ณ ที่เบื้องต้น ตอนกลาง หรือเบื้องปลาย (ของบทหรือบาท) และให้ความหมายต่างกัน (หทัยวรรณ ไชยะกุล, 2550)

จากการศึกษาพบว่า ในบทกวีเรื่อง “ในเวลา” นี้มีลักษณะของ ยมก อยู่หลายตอนด้วยกัน ดังเช่นตัวอย่างดังต่อไปนี้

ข้อมือสังเกตุ	ผูกพันพิเศษ
ผูกนาฬิกา	คอยดูเป็นนิตย์
เคลือบแคลงชีวิต	ผูกติดเวลา
ดังต้องมนตรา	อยู่เหนือราคา
นาฬิกาของตน	

(สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

ในบทกวีข้างต้นจะพบการใช้คำว่า “ผูก” (ผูกพัน) ซึ่งมีความหมายของคำที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผูก คำแรก คือ ผูกพัน หมายถึง ก. มีความเป็นห่วงกังวลเพราะรักใคร่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ส่วน “ผูก” (ผูกนาฬิกา+ผูกติด) ในคำหลัง หมายถึง การผูกให้ติดกัน/การประกอบเข้าหากัน เป็นต้น

นอกจากการใช้คำหลาย ๆ คำที่สามารถสื่อความหมายได้หลายความหมายแล้ว ยังมีลักษณะของ ยมก ที่เป็นการซ้ำคำอีกมากมายด้วยกัน เช่น “... ครั้นเจ้าทรงตัวยืนได้ตั้งใจหมายเจ้าก็ตบมือดีใจเปาะเปาะแปะแปะ ยิ้มเสนอ ฟันไม่ก็ซี่แล้วอย่างเตาะเตาะตะตะตะไปมาขายังไม่แข็ง ... แล้วต่างคนต่างพึมพำพำพำต่อท้ายจนจิมจ่าระงมผสาน” (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

ในส่วนของ อนุปราศ ซึ่งหมายถึง การเล่นเสียงโดยการซ้ำเสียงพยัญชนะในคำประพันธ์วรรคเดียวกัน (อาจเป็นพยัญชนะเดียว หรือพยัญชนะซ้อนก็ได้) ส่วนใหญ่มีเสียงต่างกัน หรือ อนุปราศ ก็คือ การพูดซ้ำ ๆ คือ การใช้ซ้ำ ซึ่งอักษรอันมีเสียงคล้าย ๆ กัน นั่นเอง และจากการศึกษาพบลักษณะของอนุปราศ เช่น

ต่อสู้อำบาก	เรียนรู้เรื่องยาก
ลองดูสักหน	อาจรู้สึกแปลก
เมื่ออ่านงานแตก	สิ้นสุดสับสน
รู้เล่ห์แบายล	กลายเป็นรู้จัก
รู้งานโดยดี	

(สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

จากตัวอย่างได้พบลักษณะของอนุปราศสองแหล่ง คือ “เรียนรู้เรื่อง” กับ “สิ้นสุดสับสน” ซึ่งเป็นเสียงพยัญชนะตัว “ร” กับ “ส” และเสียงที่พบก็มีลักษณะแตกต่างกันหลังจากพิจารณาในส่วนของอลังการ ฝ่ายเสียง

ไปแล้วนั้น จะศึกษาในส่วนของอรรถการฝ่ายความหมาย ซึ่งหมายถึง การใช้โวหารเปรียบเทียบ หรือ โวหารแฝงความหมายเพื่อให้มีการตีความได้ลึกซึ้งต่าง ๆ กันไป (หทัยวรรณ ไชยะกุล, 2550)

โดยจากการศึกษา พบว่า มีลักษณะของโวหาร ได้แก่ สวภาโวคติ (ชาติ) อุปมา ประติวิस्तอุปมา อุตปราคา อติศยะ อวสระ สารม (แก่นสาร) สมุจยยะ เอกาวลี โดยจะขอกล่าวยกตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

สวภาโวคติ (ชาติ) คือ การกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติ โดยไม่นำความรู้สึก ของกวีเข้าไปแทรกมากนัก อาจมีการใช้ภาพพจน์บ้างเล็กน้อย มักเป็นบทพรรณนาสัตว์ หรือต้นไม้ (กุศมา รักษาณ, 2549) ตัวอย่าง เช่น

ในตอนทีกล่าวถึงความเป็นธรรมชาติของเด็กน้อยกำลังหัดเดิน เสนอภาพความไร้เดียงสาของเด็ก **“ครั้งเจ้าทรงตัวยืนได้ตั้งใจหมายเจ้าก็ตบมือดีใจเปาะเปาะแปะแปะ”** (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541) การแสดงความคิดของเด็ก โดยมีเสียงตบมือสร้างอารมณ์ความรู้สึกถึงความสดใส ความร่าเริงของเด็กอยู่ไม่น้อย และนอกจากการแสดงความคิดแล้ว กวียังสามารถทำให้เห็นถึงธรรมชาติการหัดเดินของเด็ก มีทั้งล้ม และลุก ด้วยแรงขาที่ยังไม่แข็งแรง ซึ่งถือว่ากวีสามารถเข้าใจความเป็นธรรมชาติของเด็กได้อย่างแท้จริง เช่นในวรรคที่ว่า **“ยิ้มเสนอฟันไมก็ซี่แล้วอย่างเตาะเตาะแตะแตะไปมาขายังไม่แข็ง”** และเพื่อให้เห็นถึงลักษณะของชาติมากยิ่งขึ้น จึงขอยกตัวอย่างในบท **“เสียแรงบำรุงรัก”** โดยกวีอธิบายการแสดงกิริยาท่าทางที่เป็นธรรมชาติของแมวเอาไว้ว่า **“ค่อยค่อยวนอย่างอย่างซึ่มซึ้ง”** กล่าวคือในยามที่แมวเดินจะเดินอย่างช้า ๆ ไม่เร่งรีบ คูมิสง่า ประหนึ่งเป็นพญาหงส์เลยก็ว่าได้ และ **“หยุดอย่างยกขาขึ้นมาเลีย”** ตามธรรมชาติของแมว หรือสัตว์ต่าง ๆ ชอบที่จะยกขาขึ้นมาเลียจนเราสามารถเห็นได้ในชีวิตประจำวันของมัน นอกจากนี้อาการอย่าง **“คลอเคลียแข้งขาเรา”** คงจะไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกหากท่านผู้อ่านเลี้ยงสัตว์ประเภทแมวนี้ เพราะมันมักจะแสดงความรัก หรืออยากจะทำใจเราประจบเราด้วยท่าที่เช่นนั้นเสมอ

อุปมา คือ การนำเอาสิ่งที่กวีต้องการแสดงลักษณะเด่นไปเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเด่น เป็นที่รู้จักหรือเป็นที่ยอมรับกันแล้ว โดยมีคำที่มีความหมายทำนองว่า เหมือน คล้าย เป็นคำแสดงความหมายเปรียบเทียบ เป็นการกล่าวเปรียบเทียบ (กุศมา รักษาณ, 2549) และจากการศึกษา พบว่า มีการใช้ คำเปรียบเทียบประเภทเหมือน คล้าย ประดุจ ดุจดั่ง ดัง เพียง กล เหนียว รวกับ ฯลฯ หรือที่เราเข้าใจกันว่าเป็น **“การเปรียบเทียบ”** เช่น **“... เท้าเจ้าจึงสะดุดกันถึงขั้นเจ้าเซลด้าไม่มีลีลา ประดุจยออ่อนเครือวัลย์อันแตกตั้งเคว้งฟ้าต้องวายพุด ย่อมไหวสะบัดพาดยอโยกไปมาหาที่ยึดเหนี่ยวเกี่ยวพัน ...”** (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

จากตัวอย่างเป็นการเปรียบเทียบ “ขา” ของเด็กน้อยที่พยายามเดินทั้งที่ขายังไม่แข็งแรง กับ “ยออ่อน ของต้นไม้” ที่ถูกลมพัด แสดงให้เห็นถึงการเดินของเด็กที่ยังไม่แข็งแรง ไม่มั่นคงจึงโซเซนั่นเอง

อุปมา คือ การเปรียบเทียบทำนองเดียวกับอุปมา แต่กล่าวเสียใหม่ว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (กุศมา รักษาณ, 2549) หรือ หมายถึง อรรถการที่กล่าวอุปมาและอุปมาเป็นหนึ่งสิ่งเดียวกัน เพราะมีลักษณะเหมือนกัน มักใช้คำว่า เป็น, คือ ตอน **“ลายเซ็นชื่อ”** (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541) กวีใช้ลักษณะ การกล่าวเปรียบเทียบ เรื่องการตั้งสติตามดวงชะตาชีวิตว่าเป็นเพียงความเพ้อ หรือเป็นการจินตนาการของมนุษย์ อธิบายได้ว่า เส้น สี ชื่อ ที่กวีกล่าวถึง ก็คือ ความคิดความเชื่อของมนุษย์ **“หลากหลายตรงหน้าลายตานั้นชื่อช่วยเสริมเส้นให้เพี้ยนค่า”** เปรียบชื่อว่า สามารถช่วยเสริมชะตาชีวิตให้ดีขึ้น และ **“พลิกผ่านเรื่อยไล่ไปจนจบ ฐักรบโลกกระดาษาวตโลกผืน กระทบใจไหวหวาเกินราพันต้นต้นเป็นโชคเห็นโลกแล้ว”** กวีเปรียบเทียบเรื่องราวทั้งหมดนี้เป็นเพียง **“โลกกระดาษา”** ซึ่งคำว่า โลกที่เป็นกระดาษานี้ ทำให้เราเห็นภาพของโลก

ที่ไม่มั่นคงแข็งแรง หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ โลกที่ถูกจินตนาการขึ้น เสมือนกับการละเล่นของเด็กที่มักจะจำลองเอาสิ่งต่าง ๆ จากกระดาษ เช่น เครื่องบินกระดาษ ว่าสุดท้ายแล้วทุกสิ่ง ก็คือ ความฝันไม่เป็นจริงนั่นเอง

ปรีทิสถูปมา (เปรียบเทียบกับวัตถุอื่น) คือ อลงการที่เปรียบสิ่งหนึ่งเหมือนกันกับอีกสิ่งหนึ่ง ถึงแม้ไม่ได้ใช้คำว่าเหมือน เช่น **แดงประทับพรมสะอาด เข้มขนาดเลือดนก แผ่นลาดปกห้องใหญ่** (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541)

จะเห็นได้ว่า ไม่มีการใช้คำใด ๆ มากล่าวเปรียบเทียบในบทกวีข้างต้นเลย แต่เราก็สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นการสื่อถึง “สี” ของ “พรม” ว่ามีสีเหมือนกับ “เลือดนก” ได้

วิโรธ คือ การกล่าวถึงลักษณะหรือการกระทำของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ขัดแย้งกับที่ควรเป็นตามธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น “... ฝนเหงามหั่งปรอยพร้อยพราวลงพรางเง้งบ้ายอับหมอง ...” (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541) ฝนแสดงอาการ “ความเหงาม” ซึ่งขัดแย้งจากความเป็นจริงว่าฝนแสดงอาการเช่นมนุษย์ไม่ได้

อุตุนประมุข (การสมมุติ) คือ การสมมุติขึ้นกล่าวว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เมื่อประกอบไปด้วยคำ เช่น ประหนึ่ง เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ทอดจากไม้มีงพริ้งข้อม **ประหนึ่ง**สร้อยสมุทพุ่มขยาย (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541) และ **ประหนึ่ง**ลีโลกไศกระหม่อมจมหลับไหลเหมือนไร่กาล (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541)

อดิเศ (อดิศัย) คือ การกล่าวสิ่งที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพื่อแสดงความประเสริฐของวัตถุต่าง ๆ นั้น เช่น “... พระพาย **ริบกระโชกพัดระดม** **อมไฝนมาบ่าเรอ**เฉอข้อมพุ่มสารพัน **ก้านลเย้นขึ้นฉิวสายมิได้ขาด ...**” (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541) **พระพาย** หรือ พระพาย หรือ มารุต เป็นเจ้าแห่งลมแสดงอาการ **เร่งริบ** กระโชกพัด แล้ว **อม** ไฝนเอามาบ่าเรอความชุ่มชื้น

สัศยะ (สังสัย) คือ อลงการที่แสดงความคิดเห็นว่าสิ่งนี้จะเป็นสิ่งนี้ เพราะมีลักษณะเหมือนกันเช่น **พิลึกกลับนึกสงสัย** **จิตเขافیการหรือเราพิกลฉงน** (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541)

อวสระ คือ อลงการที่มีข้อความอันเป็นเรื่องราวที่ประเสริฐ ประกอบกันเป็นข้อพิสูจน์สำหรับเรื่องราวนั้น เช่น **อ้าตนอย่าตีบตัน** **ตระหนกงานผิดจากวิชาชาญ** **ไข้อยหวังเก็บประสบการณ์** **กลกิจ** **นั้นนาวันหนึ่งจักใจ** **คล้อย** **คล่องรู้รักงาน** (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541) กล่าวถึงเรื่องราวอันประเสริฐ ก็คือ การทำงาน ว่า อย่าท้อถอย หรือตีตนไปก่อนใคร จึงพยายามเรียนรู้งานที่ทำอย่างตั้งใจ ทั้งนี้เป็นการเก็บเกี่ยวประสบการณ์เพื่อความสำเร็จที่ส่งผลต่อไปในภายภาคหน้า

สารม (แก่นสาร) คือ อลงการที่ตัดสินว่า สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นของแก่นสาร แล้วกล่าวจาะไนอีกต่อไปตามแต่ จะทำได้ว่า สิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นของแก่นสารยิ่ง ๆ ขึ้นไปตัวอย่างเช่น ตอน “**สอนตน**” แก่นสาระสำคัญของกวีบทนี้ ก็คือ “ความเกียจคร้าน” ว่า อย่าทำเป็นผู้เกียจคร้านเพราะเป็นสิ่งที่เลวร้าย จงมุ่งมั่นใฝ่การงานอย่างตกใจแล้วผลที่ได้จะดีเอง

สมุจยยะ คือ อลงการที่กล่าวสิ่งอันประเสริฐ หรือเลวทราม หลายสิ่งไว้ในแห่งเดียวกัน ดังตัวอย่าง ตอน “**อารมณ์ตน**” (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541) กวีมุ่งแสดงให้เห็นถึงสิ่งระดับต่าง ๆ ที่มนุษย์สรรหามาประดับประดา เสริมบารมีแก่ตนเองเสมือนกับการเอาเอากิเลสมารวมกันที่เรือนร่างแห่งตนนั่นเอง

เอกาวลี คือ การรจนากล่าวสิ่งที่ประเสริฐ แล้วต่อไปกล่าวสิ่งที่ประเสริฐยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ดังตัวอย่างตอน “**ขอพร**” (สุพรรณ ทองคล้อย, 2541)

หลังจากที่ได้ศึกษาเรื่องของอลงการฝ่ายเสียง และอลงการฝ่ายความหมายไปพอสมควรแล้ว เพื่อให้เข้าใจในรส **รส** คือ ปฏิภินิยาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นในใจของผู้อ่านเมื่อเมื่อได้รับรู้อารมณ์ที่กวีถ่ายทอดไว้ในวรรณคดี นักวรรณคดีตามทฤษฎีรสเห็นว่า วรรณคดีเกิดขึ้นเมื่อกวีมีอารมณ์สะเทือนใจ แล้วถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมา

ในบทประพันธ์ อารมณ์นั้นจะกระทบใจผู้อ่าน ทำให้เกิดการรับรู้ และเกิดปฏิกิริยาทางอารมณ์เป็นการตอบสนองสิ่งที่กวีเสนอมา รสจึงเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นมาจากใจของผู้อ่าน มิใช่สิ่งที่อยู่ในวรรณคดีซึ่งเป็นเพียงอารมณ์ที่กวีถ่ายทอดลงไว้เป็นตัวทำให้เกิดรสเท่านั้น (กุศมา รักขมณี, 2549)

ผู้ศึกษาจึงขอยกตัวอย่างประกอบคำอธิบายในเรื่องของ **ทฤษฎีรส** แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ **ฝ่ายกวี** คือ อารมณ์ต่าง ๆ ที่กวีแสดงไว้ในผลงาน 9 รส ได้แก่ ความรัก (รติ) ความขบขัน (หาสะ) ความทุกข์โศก (โศกะ) ความโกรธ (โกรธะ) ความมุ่งมั่น (อุตสาหะ) ความน่ากลัว (ภยะ) ความน่ารังเกียจ (ชุกุปสา) ความน่าพิศวง (วิสมยะ) และความสงบ (สมะ) และ **ฝ่ายผู้อ่าน** คือ อารมณ์ตอบสนองเมื่อได้อ่านบทกวี มี 9 รส ได้แก่ ความซาบซึ้งในความรัก (ศฤงคารรส) ความสนุกสนาน (หาสยรส) ความสงสาร (กรุณารส) ความแค้นเคือง (เราทรรส) ความชื่นชมในความกล้าหาญ (วีรรส) ความเกรงกลัว (ภยานกรส) ความเปื้อนระอาชิงช้า (พิภตสรส) ความอัศจรรย์ใจ (อัทธรรส) และ ความสงบใจ (ศานตรส) จากการศึกษาพบว่า กวีนิพนธ์ชุดนี้มีรสต่าง ๆ หลากหลายด้วยกัน ที่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ และความงดงามในเนื้อหา และท่วงทำนองที่สื่อความได้อย่างประทับใจผู้อ่าน เช่น

ความมุ่งมั่น (อุตสาหะ)-ฝ่ายกวี

กวีแสดงให้เห็นความมุ่งมั่น ที่จะสรรค์สร้างกวีนิพนธ์ชุดนี้มาก โดยสามารถพิจารณาจากถ้อยคำที่กวีพยายามจะบอกถึงความตั้งใจในครั้งนี้ เช่นในบทนำ กล่าวว่

“กรองรสพจนารถเต็มปรารณา
แม้ไม่มีคุณค่าชั่วฟ้าดิน

ศรัทธาสรรสร้างสรรค์สรวรรณศิลป์
แต่ใช้สิ้นคุณคลังพลังคิด...”

(สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

“กรอง” หมายถึง การร้อย เช่น ร้อยมาลัย ร้อยดอกไม้ และการที่กวีเลือกใช้คำว่า **กรอง** เป็นการพยายามที่จะแสดงให้เห็นความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริงในการประพันธ์ เนื่องจากลักษณะของคำว่า **กรอง** ถือว่า แสดงออกให้เห็นถึงงานฝีมืออันประณีตอย่างหนึ่งแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความตั้งใจ ใส่ใจ และมีความพิถีพิถันในทุกกระบวนการทุกขั้นทุกตอน จัดว่าต้องละเอียดลอออย่างมากกว่าที่เราจะต้องร้อยมาลัยได้สักพวง ดังนั้น กวีจึงเลือกนำคำว่า **กรอง** มาสื่อแทนความรู้สึกที่อยากจะบอกกับผู้อ่าน นอกจากนี้ เราจะพบให้คำต่อมา คือ คำว่า **รส** ซึ่งหมายถึง ความไพเราะ และ **พจนารถ** หมายถึง คำพูด/ถ้อยคำ จึงเป็นการช่วยให้เราเข้าใจเจตนาของกวีว่า สิ่งที่กวีจะกระทำต่อไปนี้ คือ การทำหน้าที่ของกวีอย่างแท้จริง ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า ในบทร้อยกรองกวีจะสื่อกับผู้อ่านว่า การกรองมาลัยต้องใช้ความประณีตเหมือนกับการกรองถ้อยคำอันไพเราะที่ต้องใช้ความมุ่งมั่นและความตั้งใจจริง จนได้มาซึ่งผลงานอันทรงคุณค่านั่นเอง

นอกจากนี้ **ความรัก (รติ)-ฝ่ายกวี / ความซาบซึ้งในความรัก (ศฤงคารรส)-ฝ่ายผู้อ่าน**ในบท **ยิดพยุง** (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541) เป็นการแสดงอารมณ์ในบทกวีที่สามารถสื่อให้เห็นถึงความรักที่กวีได้ ร้อยเรียงขึ้นสื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกเรื่องของความรักระหว่างแม่กับลูก ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ พิจารณาจากถ้อยความที่กล่าวไว้ “... โดยมีมือแม่คอยป้องประคองอยู่เคียงข้างไม่ห่างกาย ...” แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่เป็นแม่นั้นคอยเฝ้าดูแลทะนุถนอมลูกน้อยอยู่ไม่ห่าง โดยมีมือของแม่นั้นคอยเฝ้า “ประคอง” ลูกน้อยอยู่ “เคียงข้าง” คือ อยู่ตลอดเวลา ทำให้เห็นภาพแห่งความรักของแม่กับลูก ที่แม่พยายามจะดูแลลูกปกป้องลูกไม่ให้ลูกได้รับอันตรายอันใดได้

ความซาบซึ้งในความรัก (ศฤงคารรส)- ผู้อ่าน

มือนี้นมือนั้นปันแกว่ง
บ้างมือเบาหย่อนแรงคอยแกว่งไป

บ้างเต็มแรงมือนักเหมือนผลักใส
บันดาลให้สร้างหวังดังปอง

(สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

จากบทข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความซาบซึ้งในความรัก กวีใช้การบรรยายให้ดูเหมือนเป็นเพียงการไถ่ชิงช้าเท่านั้น แต่ถ้าพิจารณาต่อไปจะเข้าใจถ้อยคำ พบว่า เป็นการแสดงออกถึงความรักระหว่างผู้ให้ กับผู้รับ ซึ่งอาจหมายถึงญาติมิตรและผู้รับ โดยกวีใช้ลักษณะการให้ผู้อ่านได้จินตนาการเองว่า จะเป็นผู้ใด ดังนั้น หากใช้ การพิจารณา และการจินตนาการอย่างลึกซึ้ง จะพบว่า การไถ่ชิงช้าแต่ละครั้งนั้น มีความหมายถึง **มือนี้นมือนั้น** คือ หลาย ๆ มือมาไถ่ชิงช้า **บ้างเต็มแรง / มือนัก / บ้างมือเบา/** จะพบว่ามือของคนโน้นที่คนหนึ่งที่สลับผลัดเปลี่ยนกันมาไถ่ แต่การไถ่สื่อแทนการแสดงออกของแต่ละบุคคลว่า แต่ละคนนั้นมีกำลังมากน้อยแค่ไหน กำลังในที่นี้อาจจะหมายความว่ากำลังทรัพย์/กำลังความสามารถ ที่คอยดูแลอุ้มชู ให้ผ่านพ้นช่วงวัยไปได้ ถึงแม้จะไม่ได้เต็มที่แต่ก็ไม่ทิ้งช่วงให้ต้องสะดุดหรือต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก

จากตัวอย่าง กวีทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งในความรักทุก ๆ ความรัก ไม่ว่าเคยเห็น หรือไม่เคยเห็น ให้เข้าใจ ถึงความรักที่ถึงแม้จะไม่ได้มีเพียงพร้อม แต่ถ้าหากร่วมมือกันคอยประคับประคองคนที่เรารักให้อยู่รอดปลอดภัยแล้ว ผลที่ได้มักจะสวยงามเสมอ

2. การศึกษาวิเคราะห์ตามแบบทฤษฎีไอ เอ ริชาร์ดส์ (I.A. Richards)

ริชาร์ดส์ได้พยายามเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของภาษา โดยเสนอว่า หน้าที่ของภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อสารสามารถจำแนกได้เป็น 4 ฟังก์ชัน คือ 1) ใช้สื่อใจความ (Sense) เพื่อบอกกล่าวบางสิ่งบางอย่างให้กับผู้ฟังทราบ 2) ใช้สื่ออารมณ์ (Feelings) ของผู้พูด 3) ใช้น้ำเสียง (Tone) เพื่อแสดงทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง และ 4) ใช้สื่อเจตนา (Intention) ของผู้พูดว่า ต้องการ และหวังผลอะไรจากสิ่งที่ตนพูด (ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช, 2545) จากการศึกษาทฤษฎีเบื้องต้นในรูปแบบแนวความคิดของตะวันตกทำให้เข้าใจว่า ทฤษฎีนี้จะเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะเป็นช่วยศึกษาวิเคราะห์ และเพื่อจะเข้าใจแนวคิดอย่างแจ่มชัดสามารถพิจารณาจากการสรุปลักษณะสำคัญทั้ง 4 ประการตามแบบฉบับความเข้าใจของคนไทย กล่าวว่

ไอ เอ ริชาร์ดส์เป็นนักวิจารณ์ผู้เน้นการพิจารณาความหมายของถ้อยคำอย่างละเอียดโดยไม่ยึดติด กับการศึกษาเชิงประวัติ ได้กล่าวว่า โดยทั่วไป ถ้อยคำที่มนุษย์ใช้พูดจากันนั้นอาจพิจารณาความหมายที่เห็นแยกจากกันได้เป็น 4 ประการ โดยแบ่งเป็น

1) **เนื้อความ** (Sense) คือ สิ่งที่มีงที่บอกกล่าว อาจเป็นการบอกเล่า/ชี้แจง/แนะนำ/กระตุ้น/ถาม/สั่ง/ห้าและอื่น ๆ

2) **น้ำเสียง** (Feelings) ความรู้สึกในขณะสื่อสาร คำพูดที่เป็นสัญลักษณ์บอกเนื้อความนั้น อาจมีความหมายอื่นประกอบอยู่ด้วย นอกจากเนื้อความแล้วเราจะพบว่า ถ้อยคำ ได้แสดงความรู้สึก หรือทัศนคติที่ผู้พูดมีต่อสิ่งที่เขาพูดถึง

3) **ท่าที** (Tone) น้ำเสียง ตามปกติมนุษย์ย่อมมีความรู้สึก หรือทัศนคติบางประการต่อผู้ที่เขาพูดด้วยต่างกันไปแล้วแต่ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับคนเหล่านั้น ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับฐานะ ตำแหน่ง หน้าที่ บทบาท

ความสนิทสนมหรือเหตุผลอื่น ๆ ในการพูดจาแต่ละครั้ง ผู้พูดย่อมเลือกใช้คำพูดสำหรับบุคคลต่าง ๆ ตามท่าทีที่เขามีต่อบุคคลเหล่านั้น

4) ความมุ่งหมาย (Intention) เจตนาจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามการกระทำของมนุษย์ย่อมมีจุดมุ่งหมายเสมอ และถึงแม้ว่าผู้พูดจะไม่บอกว่าเขาพูดอะไรแต่ผู้ฟังก็อาจจะเล็งเห็นได้จากถ้อยคำของเขานั้นเอง ความมุ่งหมายของผู้พูดอาจพิจารณาได้จากเนื้อความ น้ำเสียง และท่าทีของเขา... (ดวงมน จิตรจำนง, 2541)

ดังนั้น การศึกษากวีนิพนธ์นี้จึงจะต้องใส่ใจในการอ่านเพื่อการตีความทั้งทางตรง และทางอ้อมของกวีตลอดจนดูถ้อยคำที่มีความหมายนัยพิเศษต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วน ดังตัวอย่างที่ผู้ศึกษายกมา ต่อไปนี้

ตัวอย่าง บท “มหามรสพ”

อันว่ามหาคารนั้นเพียบ	พูนชั้นอุดมห้อง	ลักษณะต้องตามสมัย
โอฬารนัยเป็นเลิศ	ทรงบรรเจิดเป็นเฉลิม	ตระหง่านเสริมเป็นสง่า
ธำรงค่าเป็นเอก	ชำแรกอเนกอาคาร	หยัดสูงปานเยี่ยมเมฆ
เสียดวิเวกอากาศ	ข่มดาราตาหลังคา	ให้แปลกตาปรากฏ
ดูเล็กลดแผ่ย่อ	ข่มต่อทุกยอดพฤกษ์	ให้พิลึกประจักษ์
ดูเล็กหยักย่อมยอด	ข่มตลอดบริมณฑล	ให้ยามยลแปลกทรวง
ดูเล็กลงสัณฐาน		
น่านิยมหญิงชาย	ตกแต่งกายโอ้อ่า	ดูสง่าภูมิฐาน
ดูตระการทุกเมื่อ	ดูเหลือเชื่อทุกคน	หลายหลายคนวางมาด
เหมือนฉลาดเหนือใคร	พูดมีนัยหยาบหยัน	ต่างข่มกันในที่
บ้างก็มีบุคลิก	ดูหลุกหลิกเหลี่ยมเหลี่ยม	ดั่งซ่อนเหลี่ยมซ่อนเลศ
บ้างซ่อนเนตรเชิดหน้า	มองแต่ผ้าแพดาน	ไม่พบพานหัวใคร
บ้างรู้ไรจุจิก	ซ้ำพูดหยิกแกลมหยอก	บ้างชอบพอกอารมณ์
ราวละครหลังโรง	บ้างซ่อนโกงในพักตร์	ยิ้มพยักแกนแกน
บ้างก็แสนสำอาง	เลียนท่าทางคุณนาย	บ้างกริดกายจริด
ชอบเดินบิดสะโพก	บ้างรอโชคจากหวย	เล่าเรื่องร่ายในฝัน
บ้างไม่ทันใครเขา	มัวมมเงาอดีต	บ้างหน้าซีดไร้สุข
นั่งอมทุกข์กังวล	บ้างวางตนเหมือนพระ	พูดธรรมะจัมโม
บ้างตัวโตใจเด็ก	บ้างตัวเล็กใจใหญ่	บ้างฝันใฝ่ได้บ้าน
บ้างดื้อดามนิสัย	บ้างจริงใจประจักษ์	บ้างเปี่ยมรักเปี่ยมเกียรติ

(สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

Sense กวีต้องการสื่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อมลง คือ แสดงให้ผู้อ่านเห็นถึงความเป็นมนุษย์ที่ต่างให้ความสำคัญในการแสวงหาสิ่งที่ต้องการหรือปัจจัยภายนอกมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ

Feeling ต้องการเหยียดหยามมนุษย์ในสังคมว่าการปฏิบัติตนที่เปลี่ยนไปนี้เป็นกระทำที่จริงจังหรือไม่ และต้องการกล่าวถึงมนุษย์หลาย ๆ ลักษณะที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งยังเป็นพวกมากหน้าทั้งที่พร้อมจะใส่หน้ากาก

เข้าหากันเสมอ ซึ่งสุดท้ายแล้วความจริงก็ไม่อาจจะปกปิดกันได้ ถึงแม้จะมีเสื้อผ้าที่สวยงามสวมใส่ แต่มันก็ หรือตัวตน ที่แท้จริงก็ไม่อาจจะเปลี่ยนกันได้โดยง่าย

Tone น้ำเสียงที่สื่อออกมาเป็นแสดงทัศนะที่ว่า สังคมเปลี่ยนไป “อันว่ามหากาณัน” น้ำเสียง ที่แสดงออก ให้เห็นถึงความตระการตาของอาคารสูงใหญ่ “ลักษณะต้องตามสมัย” จากประโยคแสดงน้ำเสียง ที่แฝงไปด้วย ความตื่นเต้นในความยิ่งใหญ่ของสิ่งปลูกสร้างเหล่านั้นมากทีเดียว และเมื่อกล่าวถึงคน “น่านิยมหญิงขายตบแต่งกาย โอ้อ้อ” จะเห็นว่า กวีเลือกใช้คำว่า “โอ้อ้อ” ซึ่งแสดงลักษณะความหุหุระแต่ก็พบว่ามี ใช้กับสถานที่มากกว่า หรือนี่จะเป็นลักษณะที่กวีแฝงน้ำเสียงประชดประชันเอาไว้ก็เป็นไปได้ ในวรรคต่อมา กวีก็สามารถใช้คำสื่อถึงภาพ ได้อย่างดี “ดูหลุกหลิกเหลี่ยมเหลี่ยม” จะเห็นจังหวะของคำ /หลุกหลิก/ และ /เหลี่ยมเหลี่ยม/ แสดงกิริยาท่าทาง ที่ไม่น่าไว้วางใจ ไม่อยู่เฉย ไว้วางใจไม่ได้ในตอนนี้นักวีสามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพสังคมได้อย่างดีด้วย เสียง คำ และการใช้จังหวะแสดงความหมายจนก่อให้เกิดความเข้าใจจินตนาการของผู้อ่านได้ เป็นอย่างดี

Intention กวีสื่อเจตนาที่ว่า อยากจะให้ผู้ฟังเข้าใจความเป็นสังคมที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น และต้องการแสดงให้เห็น ถึงสภาวะของคนแต่ละบุคคลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น เช่น ความหยิ่งโสเพราะมีอำนาจเหนือกว่า หรือ การแต่งกาย ที่ดูดีจนเกินพอดีของหญิงขายในสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้ กวีต้องการให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงสภาพความ เป็นจริงเหล่านี้ ว่าล้วนเป็นสิ่งที่ไม่จริงยั่งยืนสุดท้ายก็ต้องหมดไป

3. การศึกษาวิเคราะห์ตามแบบทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย

3.1 สุนทรียภาพด้านเสียง

การเล่นเสียงสัมผัส

“การสัมผัส” ที่ปรากฏในงานประพันธ์ร้อยกรองแต่ละประเภท ย่อมมีคุณลักษณะพิเศษ และข้อบังคับแตกต่างกันออกไป เป็นต้นว่า ฉันทลักษณ์ ลหุ โคลงถ้อยวรรณยุกต์ ส่วนกลอนนั้น ถ้อยการสัมผัสเป็นสำคัญ ถ้าขาดการสัมผัสเสียแล้ว ไม่ว่ากลอนบทนั้นจะมีการวางโครงเรื่องที่ยืดเยื้อ หรือมีเนื้อหาสาระวิเศษเพียงใด ก็เป็นกลอนที่ตีไปไม่ได้ (ช่อ ประยงค์, 2521) การสัมผัสของบทร้อยกรองมี 2 ลักษณะ คือ สัมผัสนอก ได้แก่ การสัมผัสนอกวรรค หรือต่างวรรคกัน คือ คำท้ายของวรรคต้นไปสัมผัสกับคำในวรรคต่อไปตามข้อบังคับและ ต้องสัมผัสด้วยสระ สัมผัสนอกเป็นสัมผัสบังคับต้องมี เพราะจะไม่มีไม่ได้สัมผัสใน ได้แก่ สัมผัสที่คล้องจองอยู่ใน วรรคเดียวกัน ใช้ได้ทั้งสัมผัสสระ และสัมผัสอักษร สัมผัสในนี้ไม่บังคับ จะมี หรือไม่ก็ได้ แต่มีก็มักทำให้ บทร้อยกรองนั้น ไพเราะขึ้น (ช่อ ประยงค์, 2521) จะเห็นได้ว่า การสัมผัสใน เป็นการช่วยให้บทกวี มีความไพเราะมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้เห็นว่า การสัมผัสในนี้ช่วยให้บทกวีมีความไพเราะ จึงสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

สัมผัสสระ ได้แก่ คำที่มีเสียงสระตรงกัน ถ้าต้องสะกดก็ต้องเป็นตัวสะกดในมาตราเดียวกัน เช่น ขุขชีพรตรีมิชีวิต ย่อมมีดิลกนิดาบปริศนา (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

สัมผัสอักษร ได้แก่ คำที่ใช้พยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน อาจเป็นตัวอักษรที่เป็นพยัญชนะเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงสูงต่ำเข้าคู่กันได้ หรือพยัญชนะควบคู่เดียวกันก็ได้ ดังตัวอย่าง การสัมผัสอักษร 2 แห่ง เช่น ขุขชีพรตรีมิชีวิต ย่อมมีดิลกนิดาบปริศนา (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

3.2 สุนทรียภาพด้านคำ

สุนทรียภาพ หรือความงามด้านการใช้คำ เป็นความงามของบทร้อยกรองที่เกิดจากความสามารถอีกประการหนึ่งของกวี ในการเลือกสรรคำใช้อย่างมีศิลปะด้วยความประณีตบรรจง เพื่อให้กระทบอารมณ์ผู้อ่าน จนเกิดความสะเทือนใจในรสคำที่ให้ความไพเราะเพราะพริ้ง (พรพิมล พิมสวส์ดี, 2542)

การสรรคำ คือ การเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับความหมาย หรือให้สอดคล้องกับตำแหน่งสัมผัส เช่น **ขุบ** ขีพราตริมิชีวิตย้อมมีดที่ละนิดฉาบปรินาแฝงอยู่ในเล่ห์แห่งเวลาคอยขั้บัญชาปรากฏการณ์ (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541) การเลือกสรรคำของกวี ได้แก่ คำว่า **ขุบ** หมายถึง ก. เอาสิ่งใดสิ่งหนึ่งจุ่มลงไปใต้น้ำหรือของเหลวอื่น ๆ เพื่อให้เปียก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) **ฉาบ** หมายถึง ก. ทา เกลือก หรือเคลือบแต่ผิว ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) **ย้อม** หมายถึง ก. ขูดด้วยสี อาบด้วยสี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

การเล่นคำ คือ วิธีการหนึ่งที่ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะ จึงถือได้ว่าเป็นศิลปะที่สำคัญทางภาษาที่ก่อให้เกิดสุนทรียภาพ ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งที่กวีใช้สื่อความรู้สึกนึกคิดและถ่ายทอดอารมณ์ออกมา (อรพินท์ บำรุงเมือง, 2544) และในการศึกษากวีนิพนธ์ชุดนี้ ผู้ศึกษาก็ได้พบลักษณะการเล่นคำ โดยวิธีการซ้ำคำอยู่มาก โดยการซ้ำคำที่กวีใช้นี้ได้ก่อให้เกิดความไพเราะทั้งเสียง คำ จังหวะลีลาให้ผู้อ่านได้เคลิบเคลิ้มไปกับบทร้อยของบทกวี

3.3 สุนทรียภาพด้านความ

ความงามของบทร้อยกรองอันเกิดจากความหมายที่ลึกซึ้งกินใจ เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างอารมณ์และจินตนาการ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกประทับใจและมีอารมณ์ร่วมกับจินตนาการของกวี ที่ใช้คำมาเปรียบเทียบเพื่ออธิบายให้เห็นภาพ เห็นกริยาอาการหรือการเคลื่อนไหว (พรพิมล พิมสวส์ดี, 2542) และการใช้โวหารต่าง ๆ ของกวี ที่ปรากฏในกวีเรื่อง “ในเวลา” นี้ จึงเป็นการแสดงออกถึงความมีสุนทรียภาพของบทกวีนิพนธ์นี้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะโวหารกวีนิพนธ์ ก็คือ การใช้ศิลปะ หรือเทคนิคในการแต่งอย่างหนึ่งโดยถ้อยคำนั้นมีชั้นเชิง เพื่อให้บทกวีสามารถสื่อความหมายที่งดงามโดยการ **อุปมา** คือ การเปรียบเทียบ โดยการใช้คำว่า เหมือน ประดุจ ราว รวากับ คล้าย **อุปลักษณ์** คือ ภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งที่ต่างกัน 2 สิ่ง หรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบกัน **อติพจน์** คือ ภาพพจน์ซึ่งมีข้อความที่กล่าวให้เกินความจริง **บุคลาธิษฐาน** คือ การสมมุติสิ่งไม่มีชีวิต / ความคิด / นามธรรม/สัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือกริยา อาการเยี่ยงมนุษย์ ตัวอย่างเช่น **พระพายพิโรธโกรธเกรี้ยว** (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541) พระพาย หรือ พระพายุ หรือ มาร์ต เป็นเจ้าแห่งลม (เกื้อพันธุ์ นาคบุปผา, 2540) แสดงอาการโกรธเกรี้ยวเสมือนอารมณ์โกรธของมนุษย์ จะเห็นได้ว่า กวีให้พระพายมีชีวิต และมีพฤติกรรมเยี่ยงมนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นจริงของบทกวี **วิเศษพจน์** คือ ภาพพจน์ที่ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น “... ครั้นเจ้าทรงตัวยืนได้ตั้งใจหมายเจ้าก็ตบมือดีใจ เปาะเปาะแปะแปะ ยิ้มเสนอฟันไม่ก็ซี่แล้วอย่างเตาะเตาะตะตะตะไปมาชายังไม่แข็ง ... แล้วต่างคนต่างพึมพำพำพำต่อท้ายจนจิมจ่าระงมผสาน” (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541) **นามนัย** คือ ภาพพจน์ที่ใช้คำ หรือวลีซึ่ง บ่งบอกลักษณะของคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด ตัวอย่าง เช่น **มือนี่มือนั้นปั่นแกว่งบ้างเติมแรงมือนักเหมือนผลักไสบ้างมือเบาหย่อนแรงคอยแกว่งไปบันดลให้สร้างหวังดั่งปอง** (สุพรรณ ทองคล้าย, 2541)

3.4 สุนทรียภาพด้านจังหวะและลีลา

ลีลาจังหวะ เป็นส่วนประกอบที่ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะ อันเกิดจากเสียงสูง ต่ำ เบา ลั่น ยาง กระซก แสดงออกถึงน้ำเสียงของกวี กล่าวคือ น้ำเสียงหรือท่าทางของผู้พูดในบทร้อยกรอง อาจแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น โกรธเกรี้ยว ประชดประชัน แดกดัน เคร่งเครียด สนุกสนานร่าเริง (พรพิมล พิมสวส์ดี, 2542)

ในวรรณกรรมร้อยกรองจะมีการจัดแบ่งลักษณะลีลาและจังหวะของคำประพันธ์ดังนี้ กลอนสุภาพจะแบ่งจังหวะของกลอนแต่ละวรรคออกเป็น 3 จังหวะ ร่ายสุภาพแบ่งจังหวะของร่ายแต่ละวรรคออกเป็น 2 จังหวะ กาพย์ยานี 11 แบ่งจังหวะของกาพย์ในวรรคแรกและวรรคหลัง วรรคละ 2 จังหวะ โดยให้วรรคแรกเป็น 2/3 และวรรคหลังเป็น 3/3 กลอนสุภาพในเรื่อง ในเวลา นี้ ถ้ากรณีที่ที่มีจำนวนคำวรรค 8 คำ จะแบ่งจังหวะเป็น 3/2/3 หรือ ถ้าจำนวนคำมี 9 คำ จะแบ่งจังหวะเป็น 3/3/3 นอกจากนี้ยังมี ร่าย หรือ ร่ายสุภาพจะจัดแบ่งจังหวะแต่ละวรรคออกเป็น 2 จังหวะ และจัดจังหวะคำเป็น 3/2 และนี่คือ คุณลักษณะอีกประการหนึ่งที่ปรากฏในบทกวีเรื่อง “ในเวลา” นี้ ก็คือ สุนทรียภาพด้านของจังหวะและลีลา ซึ่งในเรื่องนี้กวีได้ใช้ความสามารถในการจัดวางจังหวะของคำ โดยใช้ความพิถีพิถันในจัดแบ่งคำประพันธ์ได้อย่างลงตัว

อภิปรายผล

เรื่อง “ในเวลา” เป็นอีกกวีนิพนธ์เรื่องหนึ่งที่จะสามารถสร้างความประทับใจในลีลาการประพันธ์ของกวี และการสื่อความที่หลากหลายตามจินตนาการของแต่ละบุคคลว่าได้กำหนดความหมายใดให้กับบทกวีบทนั้น ๆ แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้ศึกษาเล็งเห็น ก็คือ ในเนื้อหากวีมีความตั้งใจอย่างมากที่จะทำให้กวีนิพนธ์ชุดนี้เป็นแนวทางใน การดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท และการทำให้ตระหนักถึง “เวลา” ที่แต่ละคนได้มานั้นว่ามีคุณค่าทุกเวลาทุกนาทีและทุกวินาที จวบจนชีวิตจะดับลง

จากการศึกษากวีนิพนธ์เรื่องในเวลา ทำให้เข้าใจถึงสุนทรียภาพในด้านต่าง ๆ ที่กวีสามารถเรียบเรียงเรื่องราวจากประสบการณ์มาสู่บทกวีที่ถ่ายทอดความเป็นจริงของชีวิตได้อย่างดี และหลังจากการศึกษาวเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีต่าง ๆ แล้วผู้ศึกษาพบว่า กวีนิพนธ์เรื่อง “ในเวลา” มีความเป็นสุนทรียภาพตามแบบทฤษฎีทั้งสาม แต่จำนวนที่พบนั้นมีความแตกต่างกันออกไปโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ทฤษฎีอภิปรัชญา ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย และ ทฤษฎีไอ เอ ริชาร์ดส์ (I.A. Richards) อธิบายได้ ดังนี้

ผลการศึกษาตามทฤษฎีอภิปรัชญา พบว่า หลังจากการจัดจำแนกแยกแยะข้อมูลที่ได้แล้วนำเอามาวิเคราะห์ความเป็นอภิปรัชญาต่าง ๆ แล้วนั้น ทำให้สามารถเข้าใจถึงตัวบทของกวีนิพนธ์เรื่องนี้มากที่สุด ทั้งนี้ เกิดจากรูปแบบของทฤษฎีอภิปรัชญาที่มีการแบ่งลักษณะการศึกษาเอาไว้อย่างละเอียด ครบคลุมเนื้อหารอบด้าน และที่สำคัญสามารถทำให้เข้าใจแนวความคิด อารมณ์ต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง โดยพิจารณาจาก การศึกษา อภิปรัชญาฝ่ายเสียง ได้แก่ ยมก และอนุปราช พบว่า ในกวีนิพนธ์เรื่องในเวลานี้ปรากฏอยู่หลายแห่งด้วยกัน คือ ยมก พบอยู่ประมาณ 37 แห่ง ส่วนอนุปราช พบประมาณ 15 แห่ง ซึ่ง ยมก จะพบจำนวนมากกว่า และมีลักษณะที่โดดเด่นอย่างมากในบทกวีนิพนธ์เรื่องนี้ นอกจากนี้การศึกษาลักษณะอภิปรัชญาฝ่ายความหมาย พบลักษณะการใช้โวหารต่าง ๆ ดังนี้ ชาติ อุปมา ประติพจน์อุปมา อุตพจน์ อคติยะ อวสวะ สัมผัส สมุจยยะ สมิติ และ เอกา-วลี ซึ่งลักษณะของการใช้โวหารประเภทอุปมาจะพบมากที่สุด ในส่วนของทฤษฎีรสพบรสต่าง ๆ ได้แก่ ความมุ่งมั่น (อุตสาหะ) ความรัก (รติ) ความซาบซึ้งในความรัก (ศฤงคารรส) ความขบขัน (หาสยะ) ความสนุกสนาน (หาสยรส) ความชื่นชมในความกล้าหาญ (วีรรส) ความเกรงกลัว (ภยานกรส) ความเปราะบาง, ชิงชัง (พิภัตตรส)ความน่าพิศวง (วิสมยยะ) และศานตรส (ความสงบ)

ทางด้านทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย จากการศึกษ พบว่า สามารถใช้ในการวิเคราะห์กวีนิพนธ์เรื่องในเวลาได้เช่นกัน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ในทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์สามารถทำให้เห็นถึงลักษณะของรูปแบบของเนื้อหาเบื้องต้น เช่น การศึกษาสุนทรียภาพด้านเสียง คำ ความหมาย ทำให้เห็นถึงความงามของคำที่กวีคัดสรรอย่างพิถีพิถัน ส่วนทฤษฎีของไอ เอ ริชาร์ดส์ (I.A. Richards) จากการศึกษ พบว่า มีบทกวีที่สามารถใช้ทฤษฎีนี้เพื่อนำเอาไป

พิจารณาได้อยู่หลายบทด้วยกัน และทฤษฎีนี้สามารถช่วยให้เข้าใจถึงอารมณ์ ความรู้สึก และเจตนาที่กวีต้องการสื่อถึงผู้อ่านอยู่มาก เช่น ในตอน ยึดพยุ่ง, มหามหรรสพ, เสี้ยมร่ามรัก เป็นต้น

จากการวิเคราะห์ทฤษฎีทั้งสามพบสุนทรียภาพในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งพบว่า ในการศึกษาพบลักษณะที่สอดคล้องกันอยู่หลายประเด็นด้วยกัน เช่น ทฤษฎีอรรถศาสตร์ กับ ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย ตัวอย่างเช่น

ทฤษฎีอรรถศาสตร์	=	ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ไทย
อดีตโยกติ		อดีตจน
วิโรธ		บุคลาธิษฐาน
อุปมา		อุปมา
รูปกะ		อุปลักษณะ
อนุปราศ		การซ้ำคำ

ถึงแม้จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอยู่บ้าง แต่ทฤษฎีทั้งสองก็สามารถช่วยทำให้เกิดเข้าใจในระดับที่ต่างกันคือ ในทฤษฎีอรรถศาสตร์จะสามารถ ทำให้เข้าใจความหมายที่ลุ่มลึกกว่าทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์ ทั้งนี้ ทฤษฎีประพันธ์ศาสตร์จะเน้นลักษณะรูปแบบกลวิธีการแต่งทำให้เข้าใจลักษณะเพียงเบื้องต้นเท่านั้น

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาวิเคราะห์กวีนิพนธ์เรื่อง ในเวลา สามารถใช้ทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ แต่ทฤษฎีที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ทฤษฎีอรรถศาสตร์ สาเหตุดังที่อธิบายข้างต้นบ้างแล้วที่เป็นตัวชี้วัดว่า ทฤษฎีอรรถศาสตร์ สามารถทำให้เข้าใจกวีนิพนธ์เรื่องในเวลาอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเสียง คำ ความหมายต่าง ๆ และเนื่องจาก อรรถศาสตร์ คือ การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ และโวหารที่มีความหมายลึกซึ้ง จึงน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่กวีมักจะใช้ในงานประพันธ์ของตน การใช้ภาษากวีนิพนธ์ที่ประดับด้วยอรรถการจนต่างไปจากภาษาธรรมดา (อิงอร สพันธุ์วนิช, 2547) ยิ่งแสดงให้เห็นว่า กวีนิพนธ์แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ของผู้ประพันธ์ในการเรียงร้อยเรื่องราวเป็นถ้อยคำภาษาด้วยการใช้ทฤษฎีอรรถศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมที่สุด

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาตามแนวทางทฤษฎีทั้ง 3 นี้ สามารถนำไปใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ในกวีนิพนธ์ร้อยกรองเรื่องอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความงามของบทกวี และเพื่อที่ผู้สนใจจะได้ศึกษาวรรณศิลป์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ วิทยาคัดดีพันธ์ และศาสตราจารย์สุพรรณ ทองคล้าย อาจารย์ผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้อันมีประโยชน์แก่ศิษย์จนสามารถนำเอาความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง และได้มีโอกาสสร้างสรรค์โครงงานการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กุสุมา รักขมณี. (2549). *การวิเคราะห์วรรณคดีไทยตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

เกื้อพันธุ์ นาคบุปผา. (2540). *พื้นฐานการอ่านวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ 1999.

ช่อ ประยงค์. (2521). *กลอนและวิธีการเขียนกลอน*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. (2545). *บทบาทของรางวัลวรรณกรรมต่อการเสพวรรณกรรม ใน อ่านไม่เอาเรื่อง*, 68-69. กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2541). *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- พรพิมล พิมพ์สวัสดิ์ . (2542). *สุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรองของไพวรินทร์ ขาวงาม*. กรุงเทพฯ : ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุคคส์พับลิเคชั่นส์.
- สุพรรณ ทองคล้าย. (2541). *ในเวลา*. กรุงเทพฯ : รูปจันทร์.
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2550). *สุนทรียภาพในวรรณกรรมเอกของไทย*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรพินท์ บำรุงเมือง. (2544). *วิเคราะห์สุนทรียภาพในวรรณกรรมร้อยกรองของเรคำ ประโดยคำ*. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.). มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2547). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.